

До спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01
у Львівському національному університеті імені Івана Франка

В І Д Г У К

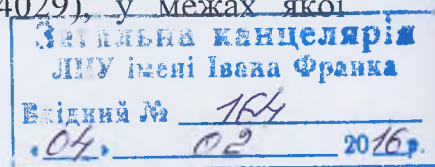
офіційного опонента доктора економічних наук, професора
Васильченко Зої Миколаївни
на дисертацію **Паньків Христиии Петрівни**
на тему: **“Фінансовий механізм капіталізації банків в Україні”**,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю **08.00.08 – гроші, фінанси і кредит**

Актуальність теми дослідження

Рівень капіталізації банку є одним із ключових чинників забезпечення фінансової стійкості та надійності, оскільки дає змогу забезпечувати виконання зобов'язань за залученими коштами, підтримку необхідного рівня ліквідності, конкурентоспроможності, довіру з боку учасників ринку тощо. Для забезпечення достатнього рівня банківського капіталу було розроблено нормативи адекватності капіталу банків в Україні та міжнародні стандарти капіталу і ліквідності, що зафіксовані в Угодах про капітал Базельського комітету. Однак, як засвідчує досвід функціонування банківської системи України у період світової фінансової кризи 2008 р. та загострення військово-політичної ситуації й економічного спаду 2014-2015 рр. різке погіршення фінансової стійкості демонстрували банки, які були неспроможні нейтралізувати існуючі в банківському секторі ризики, а також відповідати за своїми зобов'язаннями, що передусім зумовлено недостатністю капіталу.

За таких обставин, вельми актуальним та необхідним є обґрунтування теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо формування та функціонування фінансового механізму капіталізації банків в Україні.

Дисертаційна робота є частиною науково-дослідної роботи кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка за напрямом “Фінансові стратегії розвитку економіки України” (державний реєстраційний номер 0112U004029), у межах якої

автором здійснено теоретичне обґрунтування та розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення фінансового механізму капіталізації банків.

Рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, які викладено у дисертації Паньків Х. П., підтверджується детальним вивченням та аналізом наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених з проблем та шляхів підвищення рівня капіталізації банків, використанням автором значного масиву статистичної інформації, адекватним застосуванням багатьох методів загальнонаукового пізнання. Більшість наукових положень дисертаційної роботи Паньків Х. П. належним чином аргументовано, а висновки ґрунтуються на результатах проведеного автором дослідження.

Достовірність сформульованих автором наукових положень, висновків та практичних рекомендацій підтверджується їхньою апробацією на вітчизняних й міжнародних науково-практичних конференціях та публікаціями у фахових виданнях, у тому числі й тих, що входять до міжнародних наукометричних баз.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи

Найсуттєвішими новими науковими результатами, одержаними особисто автором є наступні положення:

- удосконалено класифікацію видів капіталізації банків, за результатами якої виділено ринкову, дохідну, регулятивну та протекційну, що дає змогу врахувати не лише вимоги ринку, але й інтереси кредиторів і вкладників у процесі визначення ринкової вартості банківського капіталу (с. 53);
- обґрунтовано підхід щодо оптимізації управління витратами банку, який

- полягає у виконанні низки показників ефективності управління витратами, адекватності і рентабельності капіталу, що уможливить збільшення величини нерозподіленого прибутку, який банк зможе спрямувати на докапіталізацію (с. 148-152);
- розроблено сценарії утворення банківських об'єднань, що можуть стати альтернативою банкрутствам банків в умовах системної кризи та дати змогу посилити конкурентні позиції банківських установ на ринку банківських послуг (с. 154-155);
  - обґрунтовано доцільність виокремлення банків у чотири групи з метою застосування в обов'язковому порядку до кожної із них заходів докапіталізації, зокрема за рахунок коштів власників, а також шляхом конвертації депозитів у привілейовані акції для другої й третьої груп банків або процесів злиття та поглинання за рішенням центрального банку країни (с. 172-175).
  - отримала подальший розвиток систематизація індикаторів процесу капіталізації банку за оцінкою адекватності капіталу, залежності від фінансових показників діяльності банку та ефективності використання ресурсів, що дає можливість комплексного оцінювання рівня капіталізації банківської установи та усунення виявлених проблем (с. 54-55);
  - здійснено періодизацію розвитку ринку злиття та поглинання з урахуванням процесів функціонування іноземного капіталу в банківській системі, що дає змогу оцінити особливості впливу іноземного капіталу й процесів консолідації на капіталізацію банків в Україні на кожній виділеній стадії (с. 109-113).

Зміст та завершеність наукового дослідження

Структура дисертаційної роботи Паньків Х. П. логічна, окремі частини роботи послідовно взаємопов'язані, що дало змогу в значній мірі досягти

поставленої мети і вирішити сформульовані у дослідженні завдання. Робота є завершеним науковим дослідженням, містить систематизацію, узагальнення, доповнення та обґрунтування теоретичних основ, аналітичні розрахунки і розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування фінансового механізму капіталізації банків в Україні, що достатньо висвітлені у відповідних розділах дисертації.

У першому розділі дисертаційної роботи “Теоретичні основи формування фінансового механізму капіталізації банків” розкрито підходи щодо тлумачення сутності категорій “банківський капітал”, “капіталізація банку” та “фінансовий механізм капіталізації банку” (с. 18-25), розроблено структурно-логічну схему фінансового механізму капіталізації банків (с. 32), розглянуто особливості визначення ринкової вартості капіталу за витратним, порівняльним і дохідним підходами (с. 46-51), виокремлено види капіталізації банків за результатами оцінки вартості капіталу (с. 53), систематизовано індикатори процесу капіталізації банків (с. 54-55), розкрито рівень впровадження у вітчизняну практику вимог Базель I та II (с. 58-63), висвітлено нові стандарти до банківського капіталу й ліквідності Базель III (с. 64-66) та проведено порівняння основних положень Базель II і III (с. 67).

У другому розділі дослідження “Ефективність функціонування фінансового механізму капіталізації банків в Україні” на основі оцінки ефективності фінансового механізму капіталізації банків, досліджено сучасний стан капіталізації банків у країні (с. 73-75), проаналізовано готовність вітчизняних банків до запровадження стандартів Базель III (с. 76-82), оцінено рівень капіталізації банків за обсягом, адекватністю капіталу, ефективністю використання ресурсів та залежністю від фінансових показників діяльності банку (с. 83-85), розкрито вплив проблемної заборгованості на достатність банківського капіталу (с. 86-97), визначено роль іноземного капіталу у забезпеченні капіталізації вітчизняної банківської системи (с. 103-108), виділено основні хронологічні етапи розвитку ринку злиття та поглинання у банківському секторі (с. 109-113) й здійснено аналіз державних заходів з управління капіталізацією банків в Україні (с. 123-135).

У третьому розділі роботи “Удосконалення фінансового механізму капіталізації банків в Україні” розроблено теоретико-методичні положення механізму забезпечення підвищення рівня капіталізації банків на основі оптимізації управління витратами (с. 147-152) та консолідації вітчизняної банківської системи (с. 154-155), розкрито рекомендації Базельського комітету щодо процесу планування стійкого капіталу в контексті Базель III (с. 162-165), запропоновано схему групування банків і застосування до них заходів обов’язкового характеру (с. 172-175), внесено практичні рекомендації щодо удосконалення управління проблемними активами банків (с. 186-192) та правового регулювання діяльності санаційного банку (с. 193-195).

Висновки за розділами дисертації та загальні висновки, що в чіткій формі підводять підсумки результатів проведеного дослідження, є достатньо виваженими та обґрунтованими.

Список опрацьованих джерел (267 позицій) під час підготовки дисертації засвідчує значний обсяг опрацьованої автором різної інформації у матеріальній та електронній формі. Проміжні та загальні висновки за результатами дослідження відображають сутність отриманих результатів та визначають перспективи подальших наукових розробок з питань удосконалення фінансового механізму капіталізації банків в умовах конкурентного середовища.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження

У дисертаційній роботі Паньків Христини Петрівни запропоновано вирішення актуального наукового завдання розроблення теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо формування та функціонування фінансового механізму капіталізації банків.

Позитивним є використання основних положень дисертації у практичній діяльності ПАТ АКБ “Львів” (довідка №166/1-01 від 19.02.2015), ПАТ “ОКСІ БАНК” (довідка №1000-199 від 19.02.2015), ПАТ “КРЕДОБАНК” (довідка №20-2200/15 від 04.03.2015) та їхнє схвалення фахівцями Управління

Національного банку України у Львівській області (довідка №22-017/1831 від 10.04.2015).

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях

Основні положення, висновки та рекомендації, які сформульовані у дисертаційній роботі Паньків Х. П., досить повно відображені у наукових працях здобувача, матеріалах міжнародних та вітчизняних науково-практичних конференцій.

За результатами дослідження опубліковано 21 наукову працю загальним обсягом 9,48 д.а., з них особисто автору належить 6,80 д.а. Серед яких 9 статей у фахових наукових виданнях, 2 статті у виданнях України, які внесено до міжнародних наукометричних баз, 10 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Усі публікації повною мірою відображають наведені у дисертації елементи наукової новизни, її теоретичні та практичні положення. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лиш ті ідеї і висновки, які є результатом особистих досліджень здобувача, про що свідчить перелік опублікованих праць в авторефераті (с. 15-17, автореферат).

Кількість наукових статей та їх обсяг відповідають чинним вимогам до основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації

Науковий матеріал, що викладений у авторефераті, повністю відображає зміст дисертаційної роботи, одержані наукові результати та висновки. Автореферат у повній мірі розкриває основні наукові результати, отримані дисертантом у процесі дослідження, а також ступінь новизни розробок і рекомендацій щодо можливостей практичного застосування одержаних результатів наукового дослідження.

Зауваження, дискусійні положення та недоліки

Поряд з позитивною оцінкою дослідження, за окремими положеннями, висновками та рекомендаціями, наведеними у дисертаційній роботі, слід зробити наступні зауваження, які в більшості випадків мають рекомендаційний характер та слугують підставою для їх обговорення в дискусійному порядку:

1. Під час дослідження теоретико-методологічних засад формування фінансового механізму капіталізації банків та побудови структурно-логічної схеми цього механізму автором не відображено місце і роль Базельського комітету з питань банківського нагляду і регулювання та інших міжнародних фінансових інституцій в частині дотримання вимог щодо достатності капіталу банків згідно прийнятих міжнародних стандартів (с. 32).
2. Запропонований автором підхід щодо підвищення рівня капіталізації банків на основі оптимізації управління витратами та збільшення обсягу чистого прибутку банків, за результатами якого побудовано економетричну модель є суто теоретичним, оскільки робота не містить відповідних практичних розрахунків і зроблених за ними висновків (с. 148-152).
3. Проведене дослідження сучасного стану капіталізації банків в Україні (п. 2.1) не формує чіткої уяви про місце провідних вітчизняних банків у світових рейтингах та полишене порівняння рівня капіталізації банківської системи України з банківськими системами країн, що мають відповідний тип економіки.
4. У роботі представлено схему групування банківських установ на фінансово стійкі та надійні, проблемні, неплатоспроможні і безнадійні (нежиттєздатні) банки (с. 172-175). Проте залишилося незрозумілим, якими критеріями керувався дисертант при поділі банків саме на такі групи, а також наскільки є правомірним та економічно обґрунтованим

- застосування до кожної групи банків запропонованих заходів із обов'язкової докапіталізації.
5. Заслужують на увагу окремі теоретичні положення функціонування санаційного банку в Україні (с. 193-195), які напрацьовано дисертантом. Втім, підпадає під сумнів доцільність їхнього відображення в межах даної теми дисертаційної роботи.
  6. Загалом робота характеризується належним рівнем наукового аналізу, використанням значної кількості літературних джерел вітчизняного та зарубіжного походження, але поряд з цим трапляються окремі випадки зайвої описовості наведеного матеріалу. У деяких частинах роботи текст містить загальновідомі положення, а також зустрічаються певні редакційні і стилістичні помилки (с. 42-43, 97-100, 162-165, 168-170).

Загальний висновок

Дисертація Паньків Х.П. за темою «Фінансовий механізм капіталізації банків в Україні» виконана на досить високому науковому рівні і є завершеною науково-дослідницькою працею. Представлені в дисертації наукові положення, висновки, рекомендації й пропозиції в комплексі розв'язують наукову проблему вдосконалення науково-методичних підходів щодо функціонування фінансового механізму капіталізації банків в Україні.

Основні положення дисертації, які задекларовано здобувачем, містять елементи наукової новизни, їх рівень (удосконалено, набули подальшого розвитку) визначено коректно. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

Тема та зміст дисертаційної роботи відповідають паспорту спеціальності 08.00.08 – «Гроші, фінанси і кредит» та профілю спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01 у Львівському національному університеті імені Івана Франка.

За змістом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття наукового

ступеня кандидата економічних наук, зокрема, пп. 9, 11 та 12 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника” (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567), а її автор, Паньків Христина Петрівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри банківської справи
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

З. М. Васильченко

“Підпис проф. *Васильченко З. М.* підтверджую”

Вчений секретар Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

